

SEANCES DU MERCREDI 25 AVRIL 1984
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 25 APRIL 1984ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 2134.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1984.

Projet de loi ajustant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1983.

a) Crédits Premier ministre;

b) Crédits Fonction publique.

Discussion générale (crédits Fonction publique). — *Orateurs:* MM. De Kerpel, rapporteur, Paque, De Baere, Edg. Peetermans, Vandezande, M. Waltniel, secrétaire d'Etat à la Fonction publique, adjoint au ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, M. le Président, p. 2134.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2134.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1984.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1983.

a) Kredieten Eerste minister;

b) Kredieten Openbaar Ambt.

Algemene bespreking (kredieten Openbaar Ambt). — *Sprekers:* de heren De Kerpel, rapporteur, Paque, De Baere, Edg. Peetermans, Vandezande, de heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, de Voorzitter, blz. 2134.PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTERLe procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 10 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

Mme N. Maes et MM. Houben, en mission à l'étranger; Goossens, Humblet, R. Gillet, Féris, Gijs, Vandekerckhove, Aerts, Deprez, T. Declercq et Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, à l'étranger; M. Dalem, pour deuil familial, demandent un congé.

Mevrouw N. Maes en de heren Houben, met opdracht in het buitenland; Goossens, Humblet, R. Gillet, Féris, Gijs, Vandekerckhove, Aerts, Deprez, T. Declercq en mevrouw D'Hondt-Van Opdenbosch, in het buitenland; de heer Dalem, wegens familierouw, vragen verlof.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Van Daele, pour des devoirs administratifs; Trussart, pour raison de santé; Van Roye, Désir, Spitaels et Mme Pétry, pour d'autres devoirs; M. le comte du Monceau de Bergendal, pour des obligations familiales, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Van Daele, wegens bestuursplichten; Trussart, om gezondheidsredenen; Van Roye, Désir, Spitaels en mevrouw Pétry, wegens andere plichten; graaf du Monceau de Bergendal, wegens familieplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN DE DIENSTEN VAN DE EERSTE MINISTER VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1984.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN DE DIENSTEN VAN DE EERSTE MINISTER VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1983.

KREDIETEN OPENBAAR AMBT

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES SERVICES DU PREMIER MINISTRE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1984.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DES SERVICES DU PREMIER MINISTRE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1983.

CREDITS FONCTION PUBLIQUE

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van de diensten van de Eerste minister.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget des services du Premier ministre.

Onze agenda vermeldt de bespreking zowel van de kredieten «Eerste minister» als van de kredieten «Openbaar Ambt».

De Eerste minister heeft mij verzocht de bespreking van de kredieten «Eerste minister» uit te stellen, waarschijnlijk tot over drie weken, wanneer wij de kredieten «Wetenschapsbeleid» bespreken van dezelfde begroting.

Wanneer u de dagbladen leest, begrijpt u waarom de Eerste minister hier niet kan aanwezig zijn.

Wij zouden dus vanmorgen alleen de kredieten «Openbaar Ambt» behandelen.

Is de Senaat het hiermede eens? (*Instemming*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Het woord is aan rapporteur De Kerpel.

De heer De Kerpel, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, mijnheer de staatssecretaris, dames en heren collega's, de begroting die hier vandaag ter tafel ligt kan een minibegroting lijken

wegens het feit dat zij slechts gecijferde gegevens bevat nopens circa 550 personeelsleden tewerkgesteld in de dienst van het algemeen bestuur, het Vast Wervingssecretariaat en de algemene directie voor selectie en vorming, samen goed voor een begrotingskrediet van om en bij de 750 miljoen.

Men moet zich echter hoeden voor een dergelijke simplistische benadering gezien de fundamentele opties verweven in deze begroting uiteindelijk van ambtswege toepasselijk blijken voor de ruim 86 000 personeelsleden tewerkgesteld in het geheel van de ministeries en gezien zij daarenboven het personeelsbeleid inspireren voor de parastatale instellingen die geen ondernemingen zijn, voor de lokale besturen, voor de overheidsondernemingen en zelfs voor het onderwijs. In die gedachten-gang zij duidelijk gesteld dat wij in deze begroting een aantal mechanismen bespreken, die uiteindelijk van bijzonder groot belang zijn voor de beheersing van de staatsuitgaven in het algemeen.

Uw commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft op 22 februari 1984 aan deze begroting dan ook een uitvoerige bespreking gewijd. Gezien het schriftelijk verslag nopens deze besprekingen u voor enkele weken is toegekomen, is het allicht niet aangewezen dat ik hier een nieuwe samenvatting geef van deze bespreking.

Ik zou nochtans de aandacht van de vergadering willen vestigen op een drietal problemen van algemene aard die naar mijn mening uw aandacht verdienen.

Eerst enkele beschouwingen in verband met het verstrijken van de periode van volmachten. In de loop van 1984 is een einde gekomen aan de periode van bijzondere machten waarmee de regering haar beleid heeft gevoerd. Tijdens deze periode werden tientallen genummerde besluiten getroffen met een directe weerslag op de situatie van het openbaar ambt. Gelet op de dringende noodzaak om de openbare financiën te saneren, kon men bij het tot stand komen van deze maatregelen moeilijk spreken van een werkelijk overleg met de representatieve personeelsgroeperingen van het openbaar ambt.

In dit verband hebben wij vernomen dat de regering ernstig werk heeft gemaakt van de uitvoeringsbesluiten die moeten worden genomen in het kader van de wet van 19 december 1974, gewijzigd door de wet van 20 juni 1979 en onlangs door de wet van 19 juli 1983 inzake de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van de ambtenaren die van die overheid afhangen. Daarover uitvoerig ondervraagd heeft de staatssecretaris, aan wie ik hier hulde wil brengen voor zijn positieve medewerking aan de werkzaamheden van de commissie, verklaard dat deze uitvoeringsbesluiten onderworpen zijn aan het advies van de Raad van State, zodat eerstdaags mag worden verwacht dat de regering een definitief standpunt ter zake zal innemen.

Wij beamen volkomen de verklaring van de staatssecretaris in de commissie luidens welke de nieuwe bepalingen van deze uitvoeringsbesluiten moeten toelaten een grotere rechtvaardigheid voor het personeel te realiseren in een tijd waarin zoveel onpopulaire maatregelen moeten worden getroffen. De nieuwe formules voor overleg waarin in deze uitvoeringsmaatregelen wordt voorzien, zullen hiertoe zeker de geëigende middelen bieden.

Mijn tweede beschouwing betreft de verbetering van het beheer van de openbare diensten. Wij hebben in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden met belangstelling kennis genomen van de visie van de staatssecretaris dat het beleid van zijn departement in het bijzonder, en van het openbaar ambt in het algemeen, niet alleen zal worden geïnspireerd door de beheersing van de effectieven en door de sanering van de begroting, maar ook — en dit is uiterst belangrijk — door de verbetering van het beheer van de openbare diensten, een verbetering die op zich reeds een fundamentele sanering is. Maatregelen die de verbetering van de werking van de openbare diensten tot doel hebben, verdienen natuurlijk veruit de voorkeur boven maatregelen die er enkel toe strekken een financiële bijdrage van de betrokkenen te eisen.

Ik wens bij deze gelegenheid nogmaals de overtuiging uit te spreken dat onze openbare diensten, die zoveel miljarden kosten, veel beter en goedkoper zouden kunnen functioneren indien de personeelsleden in het algemeen, en de leidende ambtenaren in het bijzonder, beter gemotiveerd zouden zijn. In aansluiting met mijn vorige beschouwing nopens het nieuw syndicaal statuut, wil ik er dan ook op wijzen dat een «verhoogde organisatorische autonomie op het niveau van elk departement», aldus het bezuinigingsplan van de regering voor de jaren 1984, 1985 en 1986, zal toelaten een stap te doen in de goede richting, in die zin dat hierdoor een aantal leidende ambtenaren de nodige armslag zullen krijgen om hun diensten te runnen volgens de principes die in de bedrijfswereld het management inspireren.

Deze verhoogde organisatorische autonomie moet enerzijds toelaten besparingen te doen en er anderzijds toe leiden de dienstverlening aan de bevolking te verbeteren.

Het zij mij toegestaan bij deze gelegenheid mijn vrees uit te spreken dat de beperkingen waarin voornoemd bezuinigingsplan voorziet, de loonmassa tegen 31 december 1986 ten belope van 3,5 pct. zullen verminderen. Dit is een illustratie van de opvattingen die in de regering blijkbaar ophef maken en volgens welke de uitgaven van het openbaar ambt alleen maar kunnen worden besnoeid door een vermindering van het totaal aantal bezoldigde uren of de personeelssterkte in voltijdse eenheden.

Zo kom ik tot een derde beschouwing, mijnheer de Voorzitter. Zal het openbaar ambt bijdragen tot de tewerkstelling of integendeel leiden tot een afbraak ervan? In de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft de staatssecretaris uitvoerig uitleg verstrekt over de manier waarop de inlevering van het overheidspersoneel vertaald werd in tewerkstelling. Deze uitleg is te lezen op de bladzijden 8, 9 en 10 van het schriftelijk verslag en is van uitzonderlijk belang om een inzicht te krijgen in de filosofie van de regering inzake tewerkstelling in de openbare sector. Hoewel de logica van deze verklaring onaanvechtbaar is, moet het ons bij deze gelegenheid toch van het hart dat dit beleid feitelijk uitmondt op een vermindering van de tewerkstelling in de belangrijkste sector van het land, namelijk de openbare sector. En dit probleem is voor ons nog altijd bijzonder pijnlijk. Intussen zijn onze bekommelingen ter zake nog verscherpt wegens de bedoelingen die de regering in haar bezuinigingsplan bekend heeft gemaakt en volgens welke zij noch min noch meer een inkrimping van 3,5 pct. op de loonmassa wil realiseren met een overeenstemmende vermindering van de personeelssterkte in voltijdse eenheden.

In onze opvatting is deze vermindering slechts denkbaar in de mate dat zij werkelijk gepaard gaat met nieuwe vormen van arbeidstijdverdeling, bijvoorbeeld, een vermindering van de arbeidstijd op vrijwillige basis, zodanig dat het aantal thans tewerkgestelde personen alleszins blijft behouden. Wij vrezen vooral dat de vermindering concreet zou worden uitgevoerd, terwijl de nieuwe vormen van arbeidstijdverdeling zouden uitblijven. Bij deze gelegenheid vraag ik de regering met aandrang dat zij aan deze nieuwe formules niet alleen de nodige aandacht zou besteden maar tevens ook met de nodige spoed zou handelen, opdat de verdeling van de arbeidstijd of de selectieve niet-ervanging van de natuurlijke afvloeiingen samengaat met een nieuwe aanpassing van de arbeidstijd. Wij denken hierbij aan een versoepeling van de openings- en toegangsuren van de diensten, maar ook en vooral aan de invoering van een hele reeks formules, ook opgenomen in een voetnoot van het bezuinigingsplan. Bijvoorbeeld, het in dienst houden van personeelsleden van meer dan 55 jaar, door ze halftijds te laten werken voor een driekwartbezoldiging. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Paque.

M. Paque. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, je voudrais tout d'abord remercier le rapporteur de la précision de son rapport. En tant que président de la commission, je désire également remercier monsieur le ministre de l'incontestable ouverture d'esprit dont il a fait preuve et de la volonté qu'il a marquée de coopérer avec la commission.

Je désire intervenir à propos de l'utilisation du Registre national et, par voie de conséquence, en matière d'informatisation des communes.

En commission, M. le secrétaire d'Etat a indiqué que le Registre national se contente d'enregistrer les éléments d'information fournis par les communes sans rien y changer. Plusieurs commissaires ont souligné le fait qu'il existe actuellement un retard certain dans l'enregistrement des données. Celui-ci serait dû à des modifications de matériel. Il va de soi que pour l'avenir, une coordination plus rapide doit pouvoir s'instaurer. M. le secrétaire d'Etat a d'ailleurs répété que les informations stockées par le Registre national correspondaient jusqu'à présent à celles qui sont tenues à jour par les bureaux communaux de l'état civil.

Le premier problème qui se pose à ce propos est à la fois d'ordre moral et d'ordre juridique. Il s'agit d'établir un équilibre entre les nécessités administratives et les droits individuels à la vie privée de chaque individu.

Dans tout Etat moderne, l'administration doit pouvoir disposer, tant au niveau communal qu'au niveau régional ou national des données objectives de base relatives à chaque citoyen.

Toutefois, ces renseignements doivent rester strictement objectifs et donc vérifiables. Ils ne peuvent en aucun cas constituer des appréciations relatives à la vie privée ou aux opinions de chacun.

Même en ce qui concerne les données strictement objectives, deux problèmes se posent. Le premier concerne le secret qui doit être observé avec la plus grande rigueur. Il serait inconcevable que des données du Registre national sur chaque citoyen puissent être communiquées en dehors de cas précis et d'une réglementation stricte. Chaque citoyen a le droit de voir respecter sa vie privée. M. le secrétaire d'Etat a d'ailleurs rappelé que des directives précises prévoient la répression de toute utilisation abusive des données contenues dans le Registre national.

Ensuite, il est évident que chaque citoyen doit pouvoir avoir accès à sa propre fiche pour vérifier les informations qui y sont contenues et, éventuellement, les faire rectifier si elles s'avèrent inexactes. Cet accès doit se situer à la fois au niveau communal et au niveau national.

L'informatique commence à modifier profondément notre société par les possibilités d'information à la fois rapides et complètes qu'elle procure.

Le droit ne peut ignorer ce phénomène. En attendant une législation complète et satisfaisante dans ce domaine, il appartient à l'administration de prendre dès à présent les mesures qui garantissent le respect des droits individuels à la protection totale de la vie privée.

Au niveau des communes, le principe de l'autonomie communale doit être respecté. Il appartient aux communes de pouvoir décider de la manière dont elles entendent s'informatiser compte tenu de leurs besoins spécifiques. Ce sont les communes qui doivent pouvoir déterminer si elles adoptent tel type de matériel avec son software, si elles veulent créer une intercommunale, s'adresser au Registre national ou à un centre régional.

Les communes doivent pouvoir utiliser la concurrence du marché informatique, à la fois au point de vue des prix et au point de vue de la qualité des software et des hardware. Ces positions s'imposent d'autant plus que le marché est en constante et rapide évolution.

Lorsque les communes introduiront leur demande de principe pour s'informatiser, il serait évidemment souhaitable qu'y soit joint un dossier fournissant toutes les informations utiles sur le coût, la qualité du matériel, la mise en concurrence des firmes, les programmes, etc.

Est-il besoin de préciser qu'à cet égard, l'aide de spécialistes indépendants tels que, par exemple, l'Union des villes et des communes sera des plus précieuses?

Il est également évident que les mesures de coordination doivent exister entre les communes, les régions et l'Etat pour établir une compatibilité entre les programmes informatiques, que ceux-ci concernent soit la comptabilité patrimoniale, soit les données du Registre national.

Le développement de l'informatique ne peut s'effectuer ni d'une manière anarchique ni d'une manière autoritaire. Il convient de trouver un équilibre en établissant la concentration entre les communes, les régions et l'Etat pour déterminer un programme minimal de base. Dans ces conditions, les communes continueront à jouir de l'autonomie qui doit rester la leur, y compris dans le domaine informatique, et pourront selon leur spécificité adopter le programme informatique le mieux adapté aux besoins de leurs administrés. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Baere.

De heer De Baere. — Mijnheer de Voorzitter, eerder dan in het kader van dit debat in te gaan op de afzonderlijke titels van de begroting, iets wat trouwens reeds in de commissievergaderingen is gebeurd, zou ik hier een balans willen opmaken van het regeringsbeleid inzake het overheidspersoneel. Sta me toe vast te stellen dat dit beleid onder deze regering een totaal verkeerde wending heeft genomen en dat die balans volledig negatief uitvalt.

Door de zware inlevering, de spijtig genoeg onbestaande tewerkstellingspolitiek en ondoordachte maatregelen dreigt de ambtenaar volledig gedemotiveerd te worden. Tegelijk kan men vaststellen dat de betrekkingen tussen de regering en de vakbonden van het overheidspersoneel een nooit gezien dieptepunt hebben bereikt. Laten we deze vaststellingen even verder uitdiepen.

Er is eerst de inleveringspolitiek. Uiteraard is het overheidspersoneel onderworpen aan de algemene matigingspolitiek. Wat dit betreft, staan zij trouwens altijd het eerst in het rijtje om hun deel af te staan. Ook nu weer waren zij de eersten die een indexsprong moesten missen. Nochtans heeft de regering gemeend een aantal specifieke maatregelen te moeten treffen waaraan enkel het overheidspersoneel is onderworpen en die bij de algemene matiging komen. Er is echter geen enkele reden

om het overheidspersoneel harder aan te pakken. De cijfers tonen aan — en ik baseer mij op cijfers die de staatssecretaris zelf aanhaalt in het bulletin van *Vragen en Antwoorden* van 22 februari 1983 — dat het overheidspersoneel een kleiner jaarinkomen heeft dan vergelijkbare categorieën uit de privé-sector. Zoals reeds gezegd, geen reden dus om dit deel van de bevolking zwaarder aan te pakken en toch, dat is wat nu gebeurt.

Er is de niet-indexering van het forfaitaire gedeelte van het vakantiegeld dat al sinds 1979 ongewijzigd is gebleven.

Er is de berekening geweest van de eindejaarspremie 1982 op basis van de wedde van oktober 1981 daar waar dit volgens de reglementaire bepalingen de wedde van oktober 1982 moest zijn geweest.

Er is de afhouding voor het Fonds voor overlevingspensioenen die steeds maar toeneemt en nu al de 7,5 pct. van de bruto-maandwedde bedraagt, en dit terwijl er steeds meer bespaard wordt op de uitkeringen waarvoor dit fonds is opgericht.

Samen met de voor iedereen geldende inkomensmatiging betekent dit dat een ambtenaar in 1982 minimum 6 pct. en in 1983 minimum 13 pct. van zijn jaarwedde heeft ingeleverd. En het spaarplan van de regering maakt aan deze tendens duidelijk geen einde.

En anders dan in de privé-sector waar men kan stellen dat de inlevering omgezet wordt, zij het in beperkte mate, in bijkomende tewerkstelling, verdwijnt het resultaat van deze inspanning van het overheidspersoneel rechtstreeks in de steeds maar gulziger wordende Schatkist. Inderdaad van een echte tewerkstellingspolitiek is geen sprake. In feite vervangt men niet eens volledig de natuurlijke afvloeiing. Op die manier wordt inleveren een zeer frustrerende bezigheid.

En hierbij voegen zich dan dingen als de betaling van de wedden na vervallen termijn, dingen die ik eerder als pesterijen zou omschrijven. De regering getroost zich hier heel wat inspanningen om een operatie van budgettaire «cosmetica» uit te voeren. Inderdaad, cosmetica, oplapwerk. Het moet duidelijk zijn dat een dergelijke maatregel in de feiten geen besparing is. De lonen moeten toch worden betaald, of men dit nu doet in het begin dan wel op het einde van de maand. De overheidsuitgaven verminderen niet door het tijdstip van betaling te veranderen. Enkel technisch, op papier, kan men een bedrag gelijk aan de loonmassa van een maand verschuiven naar een volgend begrotingsjaar.

En om deze louter technische besparing te verwezenlijken, moet men zich bedienen van een uiterst ingewikkelde overgangsregeling waarvan de interpretaties, ook bij de direct betrokken partijen ver uit elkaar liggen.

Maar er is meer. Om deze wijziging te kunnen tot stand brengen heeft de regering gebruik gemaakt van een genummerd koninklijk besluit in uitvoering van de volmachtwet van 6 juli 1983. Mag ik hier in dit verband wijzen op het eerste advies dat de Raad van State over deze materie heeft uitgebracht? Dit hoge orgaan heeft toen duidelijk gesteld dat artikel 1, 1°, van de opdrachtwet van 6 juli 1983 — de bepalingen dus in verband met de beperking van de overheidsuitgaven — restrictief geïnterpreteerd moet worden en bijgevolg niet kan betekenen dat de regering hierdoor de bevoegdheid zou gekregen hebben om de wedden van het overheidspersoneel te verminderen. Later zal de regering trouwens uitdrukkelijk stellen dat er van weddevermindering geen sprake is.

Welnu, als er wel een weddevermindering is als gevolg van de betaling na vervallen termijn en dus een vermindering van de overheidsuitgaven, geeft de opdrachtwet geen voldoende rechtsgrond, aldus de Raad van Staten.

Is er geen weddevermindering, wat de regering uitdrukkelijk beweert, dan gaat het hier dus eigenlijk maar om een besparing op papier — die er in feite geen is — en is er geen vermindering van de overheidsuitgaven. Dus geeft artikel 1, 1°, ook hier geen voldoende rechtsgrond.

In beide gevallen maakt de regering dus een onrechtmatig gebruik van haar volmachten. Ze geeft trouwens toe, in het verslag aan de Koning, dat het er haar enkel om te doen was de reglementaire bepalingen inzake het in deze aangelegenheid ongetwijfeld vervelend overleg met het personeel te omzeilen.

Omdat deze regering kost wat kost deze «papieren» besparing wil uitvoeren, om de zaken wat rooskleuriger te kunnen voorstellen dan ze in realiteit zijn, en omdat ze hierbij geen pottenkijkers wil, gaat deze regering zover de opmerkingen van de Raad van State volkomen te negeren, waardoor ze deze instelling degradeert tot een zuiver ritueel. Op een zelfde manier trouwens zoals ze de parlementaire instellingen gedegradeerd heeft tot stemmachines die de regering moeten legitimeren, zonder tegenspraak en op bevel. Dat is de arrogantie van de macht.

Maar keren wij terug naar ons onderwerp, met name het personeelsbeleid van deze regering. Het verwondert mij tijdens de besprekingen in de commissie te hebben vernomen dat de staatssecretaris zich inspanningen getroost om de politisering van het openbaar ambt tegen te gaan. Waarom is er dan van zijn hand een regeling tot beperking van cumulaties van betrekkingen die op minstens twee manieren de deur wagenwijd openzet voor misbruiken en vriendjespolitiek allerhande? Ik denk hier aan de cumulatie inherent aan het ambt die niet langer ambtshalve wordt toegewezen — de hiërarchische overheid moet met de nieuwe regeling dus een beslissing nemen op basis van niet-omschreven criteria — en aan de uitzonderingsbepalingen. De Raad van State heeft trouwens vastgesteld dat de nieuwe regeling geen waarborgen biedt inzake de rechtszekerheid en men vraagt zich zelfs af of er geen vorm van administratief toezicht moet worden geïnstalleerd.

Maar in het kader van de «depolitisering» heeft men ook dit advies genegeerd.

En dan is er nog het recent spaarplan dat ook heel wat «leuks» inhoudt voor de mensen in overheidsdienst.

Het meest opvallende daarin is de 3,5 pct. besparing op het aantal bezoldigde uren en dit tegen 1986. In het Senaatsdebat dienaangaande hebben wij dit al duidelijk aangetoond: in de mate dat men het personeel op een of andere manier zal verplichten tot deeltijdse arbeid is dit een vorm van loonmatiging. Het is trouwens nog altijd niet duidelijk op welke manier de regering dit doel wenst te bereiken.

Het blijft even duister rond het hele systeem van reffectatiepool en reffectatiedienst voor het opvangen van tijdelijke behoeften.

Even onduidelijk blijft het inzake de grotere autonomie voor de minister op het stuk van de werving. In de mate hij ook zal beslissen over aanwervingscriteria en dergelijke, lijkt ons dit een gevaarlijke pas te zijn in de richting van willekeur en politiek favoritisme.

En dan kom ik aan mijn laatste punt. Het is verheugend vast te stellen dat de regering van zins is de boot niet te missen wat betreft de invoering van informatica in de overheidsdiensten. Zij heeft die intenties onder meer in het spaarplan uitgedrukt. Kenmerkend echter voor de houding van deze regering is dat zij nergens in die passages gewag maakt van enige vorm van overleg met het personeel. Trouwens ook inzake de ingrijpende wijzigingen die blijkbaar gaan gebeuren in verband de organisatie van de departementen en de nieuwe situaties die gaan ontstaan door de invoering van deeltijdse arbeid, acht men overleg met de representatieve organisaties van het personeel niet aangewezen. Er is daar alleszins nergens sprake van.

Een dergelijke houding is niet van die aard dat het wantrouwen dat er gaandeweg bij die organisaties is ontstaan zal worden weggenomen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Edgard Peetermans.

De heer Edg. Peetermans. — Mijnheer de Voorzitter, de sanering van de overheidsfinanciën vergt in de eerste plaats een duidelijk terugschroeven van de uitgaven. In deze uitgaven vertegenwoordigen de loonkosten op dit ogenblik reeds meer dan 430 miljard per jaar. Elke vermindering van de personeelseffectieven draagt dus rechtstreeks bij tot de gezondmaking van de staatskas en het beperken van het tekort. Uit de jongste verslagen over de gevoerde acties in het openbaar ambt, blijkt dat een zekere beheersing van het personeelsaantal werd bereikt.

Uit het luik B van de regeringsverklaring van 15 maart 1984 dat handelt over het openbaar ambt blijkt dat het niveau van de tewerkstelling in de ministeries en parastatalen behouden blijft op het aantal dat op 31 januari 1983 in dienst was. Dit aantal is buitengewoon hoog en weerspiegelt de ongecontroleerde aangroei met 237 208 ambtenaren gedurende tien jaar. Het is logisch dat een moderne, democratische Staat beschikt over een degelijk en goed functionerend overheidsapparaat. Het is wenselijk dat al deze ambtenaren deskundig zouden zijn en efficiënt, dat ze goed opgeleid hun taak zouden aanvaarden en dat ze daarvoor ook behoorlijk vergoed zouden worden. Toch vraag ik mij af of de huidige regeringsmaatregel, die enkel en alleen slaat op de loonmassa en welke deze met 3,5 pct. probeert te beperken, op termijn een afdoende oplossing biedt. Het is de overbezetting die drastisch moet worden aangepakt. Daardoor ontstaat tegelijk de ruimte om al het noodzakelijke personeel behoorlijk te betalen. De huidige visie op het probleem lijkt me dan ook eerder te benepen en versterkt de idee dat het de ambtenaar is die de zondebok moet zijn van de huidige recessie en van het tekort op het staatsbudget.

Salarissen korten blijft een gemakkelijksoplossing. Het nemen van structurele maatregelen is zeer moeilijk. Ik denk bijvoorbeeld, aan het verminderen van de personeelskaders, ook het vereenvoudigen van de administratieve taken, aan het verkorten van de doorlooptijd van dossiers, ook het versnellen van de ambtelijke besluitvorming. Dergelijke moeilijker maatregelen resulteren mettertijd in reële en blijvende besparingen, zowel direct ten opzichte van de loonkost, als ten opzichte van alle indirecte werkingskosten.

In de verklaring over het openbaar ambt is ook sprake van een herverdeling van de arbeidstijd met het doel de openings- en toegangsuren voor de bevolking te verruimen. Ik verheug me daarover, maar stel toch vragen over de formules die op dit vlak zullen worden voorgesteld om het gestelde doel te bereiken, te meer omdat de verklaring van de regering ter zake een vermindering van het totaal bezoldigde uren vooropstelt.

Ik juich de voorgestelde vergroting van de autonomie van de departementen toe. Ik herken daarin een streven om grotere verantwoordelijkheid te geven aan de bevoegde minister of staatssecretaris. Maar moet een dergelijke vergroting van de handelingsvrijheid van de departementen samengaan met een uitbreiding van de diensten, namelijk het voorgestelde netwerk van adviseurs voor het openbaar ambt? En op welke wijze zal de voorgestelde grotere autonomie geen aanleiding geven tot het instellen van aparte personeelsstatuten, die zoals bekend een rem zijn voor de integratie en de mobiliteit van het rijkspersoneel?

Op welke wijze zal deze autonomie het globale personeelsbeleid, dat na twee jaar eindelijk in het openbaar ambt is tot stand gekomen, niet doorkruisen?

Op welke wijze zal de selectieve werving en het verplichte gebruik van de reëffectatiedienst nog iets uithalen, als elk departement vrijheid van aanwerving krijgt als het maar belooft « een betere verdeling en aanpassing van de arbeidstijd » te verwezenlijken?

Het is mijn vaste overtuiging dat onze huidige overheidsdiensten in de eerste plaats werk trachten te creëren voor een zo groot mogelijk aantal ambtenaren. Deze doelstelling, hoe lofwaardig en begrijpelijk ook, moet mijns inziens steeds ondergeschikt blijven aan de nuttigheid en aan de behoeften van het besturen zelf. Het geheel van de voorgestelde maatregelen lijkt mij vrij ingewikkeld. Ik stel dan ook bijkomend de vraag of het uitvoeren ervan geen supplementaire reglementering met dito bijkomende kosten zal meebrengen?

Mijns inziens zijn eenvoud en echte structurele maatregelen, waardoor het aantal ambtenaren wordt beperkt, de aangewezen weg die de regering thans moet bewandelen.

Dit alles brengt mij ertoe volgende precieze vragen te stellen:

1. Wordt de huidige inspanning in verband met het beperken van de bureaucratisering en met name het afschaffen van overbodige raden, commissies en comités verder gezet?

2. Zal de regering vasthouden aan het afschaffen en fusioneren van instellingen van openbaar nut zoals in de regeringsverklaring vermeld stond?

3. Op pagina 22 maakt de verklaring van de regering gewag van verslag in verband met de premies die toegekend worden aan het staatspersoneel. Wat is de bedoeling van dit rapport?

4. Hoe zal de regering de grotere autonomie voor elk departement doen samengaan met de in het vooruitzicht gestelde harmonisatie van de diverse statuten? (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van de bespreking van de begroting van de diensten van de Eerste minister, in het bijzonder wat de kredieten van het Openbaar Ambt aangaat, wou ik enkele belangrijke problemen behandelen en, in de eerste plaats, de beheersing van de effectieven. Daarover wordt in het lang en in het breed uitgeweid in het verslag van de heer De Kerpel, die ik wil feliciteren met zijn voortreffelijk verslag.

De beheersing van de effectieven geschiedt, enerzijds, door een wervingsstop en, anderzijds, door natuurlijke afvloeiingen, gecorrigeerd door selectieve aanwervingen. Dat moet even doordringen in de geesten. Doch wanneer men die doelstellingen vergelijkt met de discussie weergegeven op bladzijde 9 van het verslag, stelt men vast dat het effectief met 1,6 pct. zal toenemen. De ervaring leert ons dat het gewoonlijk onderschat is en dat de toename groter zal zijn. Daarom vragen wij aan de staatssecretaris, niettegenstaande de vele cijfers die in het verslag zijn vermeld, wat het effectief zal zijn van de centrale administratie en wat het effectief

zal zijn van de gemeenschappen en de gewesten. Over die twee punten tast men nog volledig in het duister.

In de tweede plaats bestaat de sanering van de begroting, volgens de staatssecretaris, erin dat men de groeivoet van 7,5 pct. strikt zal toepassen en dat men een inhouding van 12,07 pct. op het vakantiegeld zal doen, net zoals in de privé-sector.

Men vergeet evenwel dat in de privé-sector extra-legale pensioenen worden verstrekt, alsook groepsverzekeringen, een dertiende en een veertiende maand. Hierop antwoordt de staatssecretaris op een typisch liberale wijze, namelijk dat de vastheid van betrekking een moeilijk te becijferen voordeel is, daarbij vergetend dat de lonen lager zijn in openbare dienst en dat de vastheid van betrekking betaald wordt door een lager loon en de belofte van een goed pensioen, iets waaraan men sinds de wet op de harmonisering van de pensioenen ook reeds gevoelig aan het peuzelen is. De ambtenaren zullen u, mijnheer de staatssecretaris, zeker dankbaar zijn dat u hun reeds zo lage vakantievergoeding met 12,07 pct. vermindert. Wij vragen ons af hoe de vakbonden in overheidsdienst dit hebben kunnen laten gebeuren.

Nog een andere liberale maatregel is dat het pas aangeworven personeel het eerste jaar slechts 80 pct. van de wedde van de vaste ambtenaren zal ontvangen. Wij weten niet wie zei: « Voor gelijk werk, gelijk loon. »

Dit alles vergt geen commentaar.

De eindejaarspremie voor bijkomende functies in het onderwijs wordt geschrapt en de anciënniteitsbijslag voor deze bijfuncties wordt gehalveerd. Geen commentaar.

Ik ga daar niet lang over uitweiden, evenmin als over de betaling van de wedde na vervallen termijn. De voorafbetaling vanaf hun vaste benoeming was voor de ambtenaren in de rijksadministratie en de parastatale instellingen een hele belevenis. Die gunstige regeling wordt nu zonder meer afgeschaft.

Er gebeurt nu ook een onderzoek omtrent de premies en de voordelen verstrekt door de sociale diensten. De ervaring heeft mij geleerd dat de sociale diensten van de departementen altijd goed werk hebben verricht. Wij hebben de indruk dat de staatssecretaris in dit verband een groot deel van de premies en voordelen zal afschaffen.

Een derde probleem heeft betrekking op de staatshervorming in het licht van het openbaar ambt. Hier beleven wij iets unieks, dat alleen maar in ons land mogelijk is, namelijk dat wij unitair zijn en terzelfder tijd toch worden gefederaliseerd. Ik geef een voorbeeld: verschillende parastatale instellingen worden afgeschaft. Ik heb daar geen bezwaar tegen, want die bevoegdheid gaat naar de gewestregeringen. Hoe het evenwel mogelijk is dat de gewestministers nu reeds het beheer van de parastatalen hebben toegewezen gekregen en hoe dit alles kan werken, is mij een raadsel. Want, de unitaire instellingen bestaan nog altijd en de ministers van het gewest doen hun werk. Ik weet niet hoe dat voor mekaar moet worden gebracht.

Het was de bedoeling dat die parastatalen gesplitst zouden zijn op 1 januari 1984. Doch de desbetreffende wet moet nog in de Senaat worden goedgekeurd. Toch zijn er gewestministers met een hele reeks attributies. Laten we zeggen dat voorsnag het unitaire zegeviert. Dat is de zoveelste uitholling van de staatshervorming van 1980.

Een van mijn collega's heeft mij in het oor gefluisterd dat het best kan dat over vijftig jaar nog altijd dezelfde toestand heerst. Dan zal er natuurlijk iemand anders op deze tribune het feit aanklagen dat het unitaire en het federale terzelfder tijd in één Staat verenigd zijn. Dat is het wonderbare in deze Staat.

Vermits wij toch over de gewestministers praten, stel ik meteen de vraag wanneer het Vlaamse ministerie een feit zal zijn en hoeveel ambtenaren er reeds in dienst zijn. In elk geval zit de top van dit ministerie reeds goed vol. We weten dat er 17 ambtenaren-generaal zijn van CVP-obediëntie, 3 van PVV-obediëntie, 2 van SP-obediëntie en geen enkele van een andere obediëntie.

Men heeft beloofd dat het personeelsbeleid objectief zal worden gevoerd. Hoe kan het anders met zoveel opperambtenaren die tot één zelfde obediëntie behoren? Dat is wat men de nieuwe politieke cultuur in het Vlaamse ministerie noemt. Aangezien dit een aanleggenheid is die onder de Vlaamse Raad ressorteert, sluit ik dit hoofdstuk af.

Ik wil nu het probleem aansnijden van de depolitisering van het openbaar ambt. Anderen hebben dit reeds vóór mij gedaan.

Wat de aanwervingen betreft, hebben wij geen kritiek omdat het Vast Wervingssecretariaat een goede instelling is. Alleen zou het vlugger moeten werven door het instellen van een andere methode van aanwer-

ving waarvoor ik hier al lang gepleit heb. Voor het overige wil ik de staatssecretaris zelfs een bloemetje geven. Ik heb veel sympathie voor hem en *was sich liebt, nährt sich*, daarom mag dat bloemetje van mij zeker niet ontbreken. Inderdaad wat de benoemingen van de tijdelijken betreft hebt u, mijnheer de staatssecretaris, zeer zorgvuldig objectieve criteria gebruikt. Ik ben zo objectief om dat te erkennen. Ik mag u daarvoor feliciteren. Wat de bevorderingen betreft, hebt u gelijk wanneer u zegt dat u buiten uw eigen departement, over de bevorderingen niets te zeggen hebt in andere ministeries of parastatalen.

Wij nemen ook met genoegen akte van het feit dat het niet in de bedoeling van de regering ligt regularisatiemaatregelen te nemen. Hierover heerste in het recente verleden nog twijfel.

Met betrekking tot de hogere functies verheugen wij ons erover dat u die geobjectiveerd hebt met het koninklijk besluit van 8 augustus 1983. Deze maatregel is zeer objectief en moest worden getroffen in het belang van de openbare diensten. Uit de tabel die in het verslag is opgenomen, blijkt dat u zelf deze maatregel zeer zorgvuldig hebt toegepast. Wij zullen parlementaire vragen stellen om na te gaan of deze maatregel even nauwgezet werd toegepast in de andere departementen.

Een ander probleem is de tewerkstelling in de openbare sector. Men zwijgt als vermoord over de aanwerving van minder-validen. Ongeveer tien jaar geleden heb ik op deze tribune gevraagd werk te maken van de recrutering van minder-validen. De toenmalige eerste minister, de heer Tindemans, zegde toen dat men in de loop van het volgende jaar 8 000 minder-validen zou recruter in de openbare diensten. Op het ogenblik is het cijfer 2 500 nog niet bereikt.

In de commissie hebt u gezegd dat een verlenging van de termijn voor de stagiairs van de RVA uitgesloten is. Dat is overigens ook de reglementering. Enkele jaren geleden heb ik minister Calewaert, die toen het departement van het Openbaar Ambt onder zijn bevoegdheid had, erop gewezen dat voor verschillende stagiairs de termijn van één jaar verstreken was, maar dat zij nog steeds werden tewerkgesteld. Minister Calewaert heeft dit moeten erkennen. Hij zegde dat verschillende directeurs-generaal hem kwamen aantonen dat het toch niet ging een ambtenaar, die na een jaar eindelijk zijn stiel kent, te moeten doorsturen en te vervangen door een andere, die op zijn beurt moet worden opgeleid en doorgestuurd na het beëindigen van de opleiding. De minister heeft dit op deze tribune openlijk beaamd. U spreekt dit echter tegen, maar ik weet niet wie gelijk heeft.

Ik heb ook nog een bedenking bij het probleem van de cumulatie en de onverenigbaarheden. Het gaat hier namelijk over ambtenaren die na hun verkiezing tot parlementslid gedurende de uitoefening van hun parlementair mandaat op non-actief zouden moeten worden gesteld zodat zij bij niet-herverkiezing eventueel zouden kunnen terugkeren naar de administratie. Zoniet moet men besluiten dat de politiek een beroep is dat, zoals in de negentiende eeuw, voorbehouden is aan personen die kunnen terugvallen op hun eigen fortuin, die, in strijd met de huidige wetgeving, de ministeriële kabinetten kunnen bevolken of die een betrekking kunnen vinden in de sociale organisaties van hun politieke partij.

Er waren geruchten over een goede afloop, na het indienen van het wetsvoorstel-Glinne en nadat minister Nothomb de commissieleden weer eens hoopvol had gestemd vermits er een wetsontwerp aan de Raad van State was voorgelegd. In strijd met één van zijn liberale voorgangers, neemt de huidige staatssecretaris een zeer conservatief standpunt in. Hij wijst op de ongerijmdheid die er zou in bestaan, in de gevallen waarin onverenigbaarheid geldt, de betrokkene in dienst te houden, hoewel met verlof. Dit is een totaal nieuw geluid. Mijnheer de staatssecretaris, de ontwerpen ingediend door uw liberale voorganger, de heer D'Haeseleer, gingen een andere richting uit. Overigens heeft de minister van Binnenlandse Zaken toen hij hierover ondervraagd werd, eveneens in een andere zin geantwoord, wat dus niet overeenstemt met uw mening weergegeven in het verslag. Ik kom op dit probleem terug wanneer ik de eer zal hebben de minister van Binnenlandse Zaken daaromtrent te ondervragen. Wie van beiden heeft nu gelijk wanneer zij over dezelfde problematiek spreken, de minister van Binnenlandse Zaken of de staatssecretaris van het Openbaar Ambt?

Er is ook gesproken over het Rijksregister. Wij hebben nu een wet op het Rijksregister en zelfs regionale centra die allen hetzelfde werk doen, zoals dat vermeld staat in de documentatie die ik te uwer beschikking stelde. Zowel de openbare als de regionale centra maken zich schuldig aan misbruiken. Dat weet u ook. Niets belet een minister voor zijn electorale propaganda te putten uit een openbare databank of zijn ambtenaren, beheerders van een databank, bloot te stellen aan corruptie. Zoniet zouden bepaalde garages geen brieven schrijven aan autobezitters

in hun streek waarin ze de precieze ouderdom van hun auto mededelen met de belofte er nog een goede prijs voor te geven als ze bij hen een auto kopen. Dergelijke gegevens komen uit de computer van de dienst van het Wegverkeer.

In het verleden hebben wij ook nog meegemaakt dat een minister aan ambtenaren of aan particulieren mededeelde dat zij dank zij de welstand hun bezorgd door de liberalen, de gelukkige eigenaars waren van een auto en dan ook verwacht werd dat zij zouden stemmen voor de partij die hun die auto had bezorgd.

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Het feit van die welstand is waarschijnlijk wel juist, maar of die mededeling gebeurd is, weet ik niet.

De heer Vandezande. — Ik heb die mededeling ontvangen en de uitnodiging om voor de PVV te stemmen.

De heer Van Herreweghe. — Uw informatiebron haalt u niet aan, mijnheer Vandezande.

De heer Vandezande. — Heel de commissie is op de hoogte en desnoods wil ik namen citeren.

Mijnheer de staatssecretaris, informatica is een mooie zaak als men er goed gebruik van maakt en als ze geen aanleiding geeft tot corruptie.

Tot slot zal ik handelen over het syndicaal statuut.

Wat ik zeg wordt bijna een gemeenplaats. Tien jaar geleden, in 1974, stond ik ook al op dit podium toen minister D'Haeseleer hier zijn ontwerp over een nieuw syndicaal statuut voor het overheidspersoneel verdedigde. Ik heb toen openlijk opgemerkt dat het een pest was en dat de vrije meningsuiting en de vrijheid van vereniging in het gedrang kwamen. Niet alleen ik heb dat gezegd, maar ook de heren Gol en Perin die toen nog ijverige RW-leden waren. Zij zijn ondertussen naar een andere stal gegaan en verdedigen nu het standpunt dat de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging helemaal niet in gedrang worden gebracht.

Het was toch zo makkelijk met het statuut van 20 juni 1955 waar de representativiteit van de ambtenarenverenigingen werd vastgesteld door geheime verkiezingen. Ik heb daar nog aan deelgenomen, voor de laatste keer in 1959. Sedertdien zijn die verkiezingen afgeschaft en in 1974 vervangen door tellingen. Dat is bijna zoals in de totalitaire landen. Men moet bekendmaken welke overtuiging men heeft en tot welke vakbond men behoort. Als men niet kan schrijven moet men met de duim drukken. Magistraten registreren dat allemaal.

Tot nu toe is men er nog altijd niet toe gekomen de ambtenaren in openbare dienst op die manier te tellen.

U hoopt dat er een eindbeslissing zal komen. Ik geloof daar niet in. Ik heb dat tien jaar geleden ook gezegd. Degenen die het ontwerp toen verdedigden, lachten mij uit, maar ik heb gelijk gekregen. Ik zeg opnieuw dat u de representativiteit alleen maar kunt vaststellen door geheime verkiezingen. Dat gebeurt ook zo in de privé-sector.

Indien u terug zou keren naar het goede systeem, geheime verkiezingen, zou u iets goeds doen.

Ik dank u, mijnheer de staatssecretaris en mijnheer de minister, voor de aandacht die u hebt geschonken. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Waltniel.

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Mijnheer de Voorzitter, allereerst dank ik de voorzitter en de leden van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden voor de zeer positieve en constructieve manier waarop zij de begroting van het Openbaar Ambt hebben behandeld. Tevens dank ik de rapporteur, de heer De Kerpel, voor de handige, vaardige en bevoegde manier waarop hij het verslag heeft gemaakt. Dat verslag bevat zoveel diverse aspecten en facetten van het openbaar ambt in ons land. Dat die facetten zeer talrijk zijn heeft u kunnen vernemen in het uitstekend betoog van de heer De Kerpel waarvoor ik hem oprecht feliciteer. Ik zal de verschillende punten die hier werden besproken niet afzonderlijk behandelen maar ze groeperen in enkele grote hoofdstukken.

Een eerste opmerking betreft de beschouwing van de rapporteur dat wij, dank zij de wet op de bijzondere machten, tientallen besluiten hebben kunnen uitvaardigen die absoluut noodzakelijk waren voor het beleid dat de regering wenste te voeren, wat in andere omstandigheden niet mogelijk zou zijn geweest. Die volmachtperiode is nu echter voorbij en wij keren nu terug naar een regime waar het overleg, onder meer met de vakbonden, een grote rol zal spelen. De heer Vandezande heeft er ons nogmaals aan herinnerd dat de wet van 19 december 1974 vorig jaar grondig werd gewijzigd. Wij kunnen echter niet eeuwig blijven discussiëren, mijnheer Vandezande, over ons meningsverschil over het feit of de representativiteit van de vakbonden aan de hand van verkiezingen dan wel via tellingen moet worden bepaald. Het Parlement heeft een bepaalde optie genomen en wij kunnen enkel op basis daarvan de uitvoeringsbesluiten uitvaardigen. Ik wil er wel op wijzen dat wij eind vorig jaar gedurende drie dagen overleg hebben gepleegd met de vakbonden van de overheidsdiensten om de tekst uit te werken van het uitvoeringsbesluit dat momenteel vertoef bij de Raad van State en waarvan wij hopen dat wij over enkele dagen over een advies zullen kunnen beschikken. Op basis daarvan zullen wij dan eventueel nog contact kunnen nemen met de vakbonden om indien nodig de tekst aan te passen. Zonder overdreven optimisme meen ik dan ook te mogen zeggen dat zeer binnenkort het syndicaal statuut van het overheidspersoneel operationeel zal zijn zodat alle problemen, die zowel de overheid als het personeel in overheidsdienst tewerkgesteld aangaan, binnen dat kader zullen kunnen en moeten behandeld worden. Dit zal ongetwijfeld de onderlinge verstandhouding en de efficiëntie in de hand werken.

Een tweede opmerking betreft het feit dat hier herhaaldelijk werd gesproken, zowel door de rapporteur als door de heren Vandezande, Peetermans en De Baere, over de algemene politiek inzake beheersing van de effectieven in het openbaar ambt. Tevens werd gesproken over de inlevering en werd de aandacht gevestigd op de tewerkstellingspolitiek in de openbare sector. Het gaat mijns inziens niet op een parallel te willen trekken tussen de tewerkstellingspolitiek in de privé-sector en deze in de openbare sector. De volgende cijfers tonen dit aan: in de periode 1970-1982 daalde de tewerkstelling in de primaire sector met 66 800 eenheden. In de secundaire sector daalde ze met 392 000 eenheden. Tijdens dezelfde periode nam de tewerkstelling in de tertiaire sector — handel, industrie en administratie — toe met 440 000 eenheden, waarvan 260 000 gingen naar de openbare sector.

Wij hebben dus in ons land wel degelijk een tewerkstellingsbeleid gevoerd in de openbare sector en dit op een ogenblik dat de behoefte daaraan zich minder deed gevoelen, met alle gevolgen van dien. Met andere woorden: de tewerkstelling steeg met 260 000 eenheden en terzelfder tijd groeide de bevolking van België aan met slechts 184 000 eenheden. Dit betekent dat er 60 à 70 000 ambtenaren meer bijkwamen dan de aangroei van de bevolking. Geen enkel zinnig mens kan betwisten dat de overheid niet gedurende tientallen jaren een tewerkstellingsbeleid heeft gevoerd. Wij krijgen trouwens nu de rekening gepresenteerd.

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek heeft berekend dat in 1982 550,9 miljard werd uitgegeven aan bezoldigingen en pensioenen in de overheidssector; 430 miljard daarvan waren bestemd voor wedden en lonen; werkingskosten: 142 miljard; huur, afschrijvingen en andere kosten: 47 miljard. De totale overheidsconsumptie in 1982 bedroeg 740 miljard. Welnu, collega's, een miljard is veel geld. Het betekent 155 kilometer bankbiljetten van 1 000 frank achter elkaar gelegd. Het werd dus hoog tijd dat het probleem van de tewerkstelling in de overheidssector langs andere zijden werd bekeken.

De heer Vandezande heeft gezegd dat in het verslag van de commissie staat dat de effectieven met 1,6 pct. zullen stijgen. Ik meen dat hij het verkeerd heeft begrepen. Er staat enkel in het verslag dat als tegenprestatie voor de inlevering van 2,47 pct. via het indexmechanisme, de Staat 1,6 pct. supplementair zou aanwerven. De regering heeft beslist dat zij boven die 1,6 pct. supplementair, het effectief zou waarborgen dat aanwezig was op 1 januari 1983, namelijk 84 623 eenheden in de traditionele ministeries.

Wij hebben de inlevering voortspruitend uit het indexmechanisme niet uitsluitend willen gebruiken voor de staatskas: wij hebben er een actief tewerkstellingsbeleid mee willen voeren door de integrale vervanging van de natuurlijke afvloeiing die werd geraamd op 2,5 pct. Het is klaar en duidelijk, in het licht van de cijfers die ik heb geciteerd, dat wij verplicht waren paal en perk te stellen aan de onbepaalde aangroei van het overheidspersoneel.

In België zijn er op het ogenblik 71,8 ambtenaren per duizend inwoners waar de verhouding in Frankrijk 62,5 en in Nederland slechts 49,5 bedraagt. Duidelijker kan het niet worden aangetoond dat wij geen

behoefte meer hebben aan aanvullende aanwervingen van ambtenaren, tenzij men het functioneel aspect terzijde zet en zich vastankert op het idee dat in tijden van crisis ook in de openbare sector meer werkgelegenheid moet worden gecreëerd.

Dit was het grote probleem waarvoor de regering stond: enerzijds de budgettaire noodwendigheid van besparingen en anderzijds de werkgelegenheid zoveel mogelijk te verzekeren, schijnbaar tegenstrijdige doeleinden die wij proberen te verzoenen door een reeks formules van herverdeling van de arbeid.

De heer Vandezande. — Ik heb nooit betoogd dat meer mensen moeten worden aangeworven in de openbare sector. U hebt mij blijkbaar verkeerd begrepen, mijnheer de minister.

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Ik heb gezegd dat in het verslag staat dat het effectief met 1,6 pct. zou moeten stijgen. Misschien hebben wij elkaar verkeerd begrepen, mijnheer Vandezande, maar goede vrienden blijven wij toch.

Wij hebben geprobeerd die twee tegenstrijdige doeleinden te verzoenen door te grijpen naar formules van arbeidsherverdeling door deelarbeid. Sommige maatregelen werden hier reeds opgesomd: de toepassing van het koninklijk besluit van 30 maart 1983 betreffende verlof om persoonlijke, familiale of sociale redenen, de vier-vijfde-tijd. Wat deze laatste formule betreft, merkte men verkeerdelijk op dat deze mensen maar 80 pct. van hun wedde zullen ontvangen. Zij ontvangen inderdaad slechts 80 pct. van hun wedde maar zij werken dan ook maar vier vijfde van de arbeidstijd. Deze regeling geldt bovendien maar voor één jaar.

Ik leg er de nadruk op dat deze bijzondere formules, zoals bijvoorbeeld part-timewerk van 55 jaar af met drie vierde van de wedde, enkel kunnen en zullen worden toegepast op basis van voluntariaat. Wanneer de ambtenaar niet deeltijds wenst te werken, zal niemand hem daartoe verplichten.

In dit kader een kleine statistiek. Het koninklijk besluit van 30 maart 1983 betreffende verlof om sociale en familiale redenen werd operationeel in mei 1983. Van deze datum af tot en met maart 1984 heeft het Openbaar Ambt 5 118 aanvragen gekregen om deeltijds te mogen werken in toepassing van dit koninklijk besluit. Van die 5 118 aanvragen werden er 4 400 onmiddellijk ingewilligd. Dat stemt overeen met 1 188 voltijdse betrekkingen over één jaar. Dit is het resultaat van een formule van herverdeling van de arbeid, van deeltijdse arbeid op vrijwillige basis. Wij zullen afwachten welke gevolgen de andere maatregelen zullen hebben. maar de formule van deeltijdse arbeid heeft in een periode van tien maanden voor 1 200 voltijdse betrekkingen gezorgd. Ze heeft dus haar nut bewezen. We noemen het verlof voor familiale en sociale redenen. Ik zou er in sommige gevallen de fiscale reden kunnen aan toevoegen, vooral wanneer beide echtgenoten zijn tewerkgesteld. Ingevolge de fiscale bepalingen betreffende de cumulatie zal men veel vlugger de neiging hebben over te gaan tot deeltijdse arbeid.

Ik meen aldus te hebben geantwoord op de opmerkingen die door de diverse sprekers werden geformuleerd over dit onderdeel van het gevoerde beleid.

Vous avez, monsieur Paque, évoqué le Registre national.

Je confirme que ce registre n'est rien d'autre qu'un mécanisme destiné à enregistrer les données existantes, déjà consignées dans les administrations communales. Il ne peut donc interpréter.

Je comprends parfaitement que vous vous posiez certaines questions concernant la protection de la vie privée. Dans cette optique, je précise à nouveau que la loi du 8 août 1983 relative au Registre national, contient sept articles destinés à assurer la protection de la vie privée de l'individu. L'un de ces articles prévoit le droit, pour chaque citoyen, de consulter, voire de contrôler, les données stockées au Registre national le concernant et d'en exiger, le cas échéant, la correction dans l'hypothèse où elles ne correspondraient pas à la réalité.

De heer Vandezande heeft gesproken over de regionale informatiecentra en gevraagd welke bescherming die centra zullen kunnen verlenen inzake de correctheid en de discretie die nodig zijn in verband met de gegevens die zij verzamelen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt heeft ter zake een ontwerp van koninklijk besluit ingediend waarbij dezelfde maatregelen ter bescherming van het privé-leven worden ingeschreven als dit het geval is voor het Rijksregister.

De heer Vandezande. — Mijnheer de staatssecretaris, vindt u het niet wonderbaar dat men eerst een databank inricht en pas daarna de privacy gaat beschermen? We hebben gedurende tien à vijftien jaar miljoenen uitgetrokken voor het Rijksregister en daarna zal men een koninklijk besluit uitvaardigen om te bepalen wat moet worden gedaan in verband met de privacy.

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — Vindt u het niet wonderbaar dat de regering in dit land zich aanpast aan de verzoeken en de wensen, ook van de oppositie? Wij leven inderdaad in een wonderbaar land.

De heer Vandezande. — Met dit laatste ben ik het eens.

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — De heer De Baere heeft verscheidene bedenkingen gemaakt over de carrière in het openbaar ambt en over de getroffen maatregelen. Hij vindt dat de overheidssector wordt benadeeld in vergelijking met de privé-sector. Hij heeft verwezen naar de 12,7 pct. die in de overheidssector wordt gegeven op het vakantiegeld. Dat gebeurt echter ook in de privé-sector.

Hij heeft ook kritiek uitgesproken op de maatregelen om de wedde voortaan na vervallen termijn uit te betalen. Ik herinner eraan dat in het overheidsstatuut niet vermeld staat dat de wedde vooraf moet worden betaald. Het was een modaliteit die mettertijd een gewoonte is geworden.

In de commissie heb ik een en ander gezegd over de verhouding van de wedden in de overheids- en in de privé-sector. Ik heb daar macro- en micro-economische berekeningen over gemaakt aan de hand van een uitgebreide documentatie over de collectieve arbeidsovereenkomsten. Een vergelijking is daar uitermate moeilijk. Ik kan u echter verzekeren dat de globale remuneratie in de overheidssector interessanter is dan in de privé-sector wat de niveaus drie en vier betreft, dus voor de lagere niveaus en ook voor de vrouwen. Voor de niveaus twee en één is de wedderegeling minder interessant. Daarmee komen wij tot één van de problemen waarover ook de rapporteur heeft uitgeweid, namelijk de situatie van de leidende ambtenaren. Mettertijd zal het noodzakelijk zijn in het statuut bepalingen op te nemen waardoor de leidende ambtenaar meer wordt gemotiveerd. Er moet worden gedacht aan de ombuiging van de loopbaan en aan het geven van grotere verantwoordelijkheid en beslissingsmacht.

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — Mijnheer de staatssecretaris, waar u hebt gesproken over de niveaus drie en vier, hebt u als vanzelfsprekend de vrouwen vermeld, maar bij de niveaus twee en één hebt u dat niet gedaan. Is daar een reden voor?

De heer Waltniel, staatssecretaris voor Openbaar Ambt, toegevoegd aan de minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt. — In de privé-sector hebben de vrouwen met lagere kwalificaties meestal een lagere wedde omdat zij vaak minder interessante posities bezetten. In overheidsdienst is het van geen belang of het personeelslid een man of een vrouw is. Alleen de kwalificatie en de anciënniteit zijn bepalend voor de wedde.

Ik heb hier statistieken bij mij waarmee duidelijk wordt bewezen dat de remuneratie voor vrouwen in overheidsdienst tussen 5 en 10 pct. hoger ligt dan in de privé-sector. Dat is, onder meer, één van de redenen waarom de overheidssector meer en meer wordt bevolkt door vrouwelijke ambtenaren. Daar is een loopbaan aantrekkelijker voor de vrouwen. Vorig jaar hebben wij nog statistieken opgesteld over het aantal vrouwen in overheidsdienst. De percentages gingen van 25 tot 40 pct., naargelang van de dienst. In het onderwijs komen wij zelfs tot 52 pct. vrouwen en in de gemeentelijke diensten zijn er 48 pct. vrouwen tewerkgesteld. Deze opgang toont aan dat juist het regime voor vrouwen voordeliger is.

Men heeft ook gesproken over de depolitisering. Dank u, mijnheer Vandezande, voor het bloemetje dat u mij te dier gelegenheid hebt toegeworpen. Ik heb het met genoegen in ontvangst genomen. Wij hebben inderdaad ons best gedaan om de depolitisering in de mate van het mogelijke — ik heb in de commissie de limieten op dit gebied zeer klaar en duidelijk bepaald — op alle niveaus door te drijven.

Er is nog een probleem wat het niveau 1, en vooral de leidende ambtenaren, betreft. Dat maakt dan deel uit van gans de problematiek van de leidende ambtenaren zoals ik ze zoeven heb geschetst. Ik hoop dat het ons wordt gegund daaromtrent nog een zinnig initiatief te kunnen

nemen om ook dit probleem te verhelpen. Wij hebben daarover een idee. Dat kan ik u verzekeren.

Wat betreft het probleem van de informatica op het stuk van de gemeenten, is het vooral de minister van Binnenlandse Zaken die ter zake bevoegd is.

Dan kom ik tot de vragen gesteld door de heer Edgard Peetermans. Hij heeft beschouwingen geformuleerd in verband met het algemeen beleid inzake de personeelseffectiviteit. Ik kan u hier verwijzen naar mijn uiteenzetting die ik ter zake reeds heb gehouden. U hebt ook, mijnheer Peetermans, vooral het probleem aangesneden van de afschaffing van raden, commissies en comités. Ik kan u mededelen — dat is trouwens al bevestigd geweest in het antwoord op verschillende parlementaire vragen in dat verband — dat het staatssecretariaat voor Openbaar Ambt van het Ministerieel Comité voor economische en sociale coördinatie, op 15 september 1983 het fiat heeft gekregen over een rapport waarin 503 comités, raden en commissies werden onderzocht en waarvan werd voorgesteld er 139 af te schaffen en 14 te fusioneren. Ik meen dat in het spaarplan van de regering trouwens dezelfde filosofie aanwezig is, daar waar wordt gesteld dat in de mate van het mogelijke de beheersautonomie van de diverse ministeries zal in de hand worden gewerkt, vooral met het oog op het vereenvoudigen van de administratieve controle en het verkorten van de termijnen en de procedures.

Daar is dat werk nuttig geweest. Enerzijds zal het kostenbesparend zijn en anderzijds, zal het tot gevolg hebben dat bepaalde leidende ambtenaren ertoe verplicht zullen zijn zelf beslissingen te nemen daar waar zij zich thans nog dikwijls kunnen verschuilen achter een of ander adviescomité of een of andere raad. Momenteel verzamelen de diensten van het algemeen bestuur het antwoord van ieder departement met het oog op het aanleggen van een permanente inventaris van die comités, raden en commissies. Terzelfder tijd is datzelfde bestuur ook belast met een studie over het probleem van de zitpenningen en de vergoedingen in die diverse comités, om ook daar een bepaalde harmonisering in te voeren.

Uw tweede vraag, mijnheer Peetermans, betreft het gezond maken van de instellingen van openbaar nut. Inderdaad, de jongste decennia is er een proliferatie geweest van parastatalen en van instellingen van openbaar nut. Men heeft er steeds nieuwe geschapen zonder er ooit aan te denken degenen die nutteloos of overbodig waren, af te schaffen. Wij hebben op dat stuk voorstellen voorgelegd aan de Ministerraad. Op het ogenblik zijn er bilaterale contacten met de diverse departementen aan de gang.

Uw derde vraag handelde over de studie over de diverse premies, toelagen en voordelen in de openbare sector. Dit probleem werd ook door andere sprekers aangehaald. In het decemberprotocol, dat niet door alle vakbonden werd ondertekend en bijgevoeld geen akkoord is, werd uitdrukkelijk opgenomen dat door het departement van het Openbaar Ambt een studie zal worden gemaakt over alle premies, toelagen en vergoedingen die in de openbare sector worden uitgekeerd. De bedoeling van deze toestand is, te komen tot een zekere harmonisatie en tot een vermindering van abnormaal hoge toelagen of premies. Het moet mij van het hart dat deze studie niet werd aangevat in een geest van heksenjacht of in een geest van het beknotten van verdiende remuneraties, maar wel in een objectieve geest. Wij wilden vaststellen waar er grote verschillen voor dezelfde prestaties bestonden en waar er abnormaal hoge toelagen en premies werden uitgekeerd. Er werd met de vakbonden van de overheidsdiensten overeengekomen dat er, vooraleer een beslissing zou worden getroffen, steeds zou worden onderhandeld met de vakbonden. Het zal dus geen kwestie zijn van een dictaat of van een eenzijdige beslissing van de regering. In toepassing van het syndicaal statuut zal er steeds eerst contact worden opgenomen met de vakbonden.

Uw vierde en laatste vraag betreft de grotere autonomie van de departementen. Ik kan u verzekeren dat deze in het vooruitzicht gestelde autonomie geen tegenspraak vormt met de maatregelen inzake de harmonisatie van de structuren. Al wie het domein enigszins heeft verkend, moet tot de bevinding komen dat wij in de overheidssector nog tientallen statuten, administratieve schikkingen of geldelijke statuten kennen en dat het hoog tijd wordt om initiatieven tot harmonisatie te nemen. Een belangrijke reden waarom het koninklijk besluit nr. 102 met betrekking tot de mobiliteit in de overheidsdiensten nog niet de verwachte vruchten heeft afgeworpen, is de moeilijkheid die wij ondervinden om een ambtenaar met een bepaalde graad over te hevelen naar een andere dienst of instelling. Het is immers zeer lastig om in een andere dienst een graad te vinden evenwaardig aan die welke hij bekleedde in de dienst die zal worden afgeschaft of ingekrompen. Het departement van het Openbaar Ambt moet dus dringend komen tot een harmonisatie — wat niet

hetzelfde is als gelijkenschakeling — zodat de mobiliteit zal kunnen worden toegepast. Dit probleem doet zich vooral voor in de departementen en de diensten waar men te doen heeft met technische graden.

Het is verkeerd te denken dat de grotere autonomie die wij aan de departementen willen verlenen, aanleiding zal geven tot een soort van willekeur, mijnheer De Baere.

Ook inzake deeltijdse arbeid zullen de diverse departementen een bepaalde autonomie verkrijgen. Zij zijn immers zelf het best geplaatst om te weten of ze de dienst kunnen verzekeren met halftijds tewerkgesteld personeel, met verlengde diensturen in de diensten bestemd voor het publiek enzovoort. Over een dergelijke materie kunnen de departementen zelf best oordelen. De aanwerving van het personeel echter moet nog altijd geschieden volgens het statuut, dus met respect van de vereisten en kwalificaties die voor elk ambt worden gesteld.

In het spaarplan hebt u gelezen dat de idee werd geopperd om het korps van inspecteurs van het openbaar ambt dat sedert 1948 bestaat, om te vormen tot een korps van raadgevers die in ieder departement de minister zouden bijstaan, niet alleen voor de problemen in verband met het statuut, het personeelskader of de organisatie van de dienst, maar vooral voor de strikte toepassing van de statutaire bepalingen en de toepassingsmaatregelen ter zake. Wij menen dat dergelijke adviseurs op dat stuk zeer nuttig werk zouden kunnen verrichten. Zij zouden niet als waakhond dienen voor de betrokken departementshoofden, maar veel meer optreden als raadgever of als helper bij de administratieve reorganisatie die in vele departementen en instellingen meer dan nodig is.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik meen op het merendeel van de precieze vragen te hebben geantwoord. Mochten er nog vragen zijn, dan ben ik altijd graag bereid om inlichtingen te verschaffen. Ik dank de Senaat voor zijn welwillende aandacht. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, je voudrais d'abord joindre mes éloges à ceux qui ont déjà été adressés au rapporteur. Je me permettrai toutefois de faire quelques commentaires sur les événements qui se sont passés depuis le dépôt de son rapport.

Je me réjouis de l'excellent climat qui règne au sein de la commission de l'Intérieur et de la Fonction publique et je n'entends pas répéter ce qu'a dit le secrétaire d'Etat au nom du gouvernement.

Dans le plan d'austérité dont nous avons discuté *in globo* ici, le mois dernier, un chapitre très important était consacré à la Fonction publique. Ce chapitre respectait deux éléments fondamentaux. Le premier était de ne pas porter atteinte au statut pécuniaire des agents de l'Etat, ainsi que le gouvernement s'y était engagé à l'issue des concertations de septembre avec les organisations syndicales représentatives, le deuxième étant que, dans la Fonction publique comme dans les autres secteurs, il convenait de consentir un effort considérable.

Ceci est chose faite. Si vous additionnez l'effort demandé aux agents des services publics, comme à tous les autres Belges qui travaillent et dont le revenu nominal s'accroît — les 6 p.c. répartis sur un plan pluriannuel de trois ans et les 3,5 p.c. demandés en diminution des heures de travail presté, suivant des méthodes que nous devons encore préciser, mais de toute manière, sur une base volontaire —, vous constaterez qu'en trois ans, la charge de la Fonction publique dans l'ensemble de l'Etat aura diminué — et cette diminution est nécessaire, là comme ailleurs — de 9,5 p.c.

Cet effort considérable est à mettre en parallèle avec les questions posées et notamment celle de savoir si nous participons bien à l'effort budgétaire.

Je puis répondre par l'affirmative à cette dernière question en soulignant à nouveau que nous l'avons fait tout en respectant le statut pécuniaire des agents de l'Etat et, en ce qui concerne la diminution des heures prestées, sur une base volontaire.

Dans les prochains mois, notre tâche sera de rendre cette formule suffisamment attractive pour que nous puissions diminuer le nombre d'heures prestées sans diminuer l'emploi, ceci constituant une autre de nos obligations. Nous devons, en effet, nous conformer à la politique budgétaire générale du pays ainsi qu'à la politique de l'emploi.

En ce qui concerne la diminution de 3,5 p.c. des heures prestées, que nous ambitionnons d'obtenir au moyen de travail à temps partiel, nous devons évidemment veiller à ne pas désorganiser les services et éviter que les chefs de service n'aient à se plaindre que de trop nombreux régimes particuliers en compromettent le bon fonctionnement.

C'est pourquoi nous avons précisé dans le plan d'austérité — et le secrétaire d'Etat l'a rappelé avec raison —, que nous accordions pour la mise en œuvre de cette politique une plus grande autonomie de gestion aux fonctionnaires dirigeants, cela, bien entendu, sans créer de statuts particuliers. Le rôle des ministres de la Fonction publique est d'établir le cadre général à l'intérieur duquel les ministres qui gèrent les départements et les hauts fonctionnaires qui exécutent la politique du gouvernement doivent pouvoir procéder à des choix en mettant l'accent sur les impératifs de gestion. En fin de compte, le problème est davantage de bien gérer les services que de bien gérer le personnel uniquement.

Ces mêmes hauts fonctionnaires devront jouer un rôle particulier dans l'effort demandé par le plan d'austérité en matière de diminution parallèle des frais de fonctionnement des administrations. Il est évident que ce ne sont pas des mesures générales décrétées au niveau du gouvernement qui peuvent diminuer les coûts de fonctionnement et que, seuls, les fonctionnaires chargés de la gestion quotidienne des services peuvent réaliser cet effort.

Quand la diminution du temps de travail aura été réalisée au moyen du temps partiel et que les frais de gestion auront, eux aussi, diminué, nous aurons fait un pas considérable en avant vers une nouvelle philosophie de déconcentration fonctionnelle et géographique de la gestion concrète des services, qui ne pourra qu'améliorer grandement le fonctionnement de l'Etat et de l'administration.

Cet effort d'accroissement de responsabilité des fonctionnaires dirigeants implique qu'on se préoccupe non seulement de leur statut, mais aussi de leur position morale, de leur indépendance à l'égard du pouvoir politique et, comme l'a souligné le secrétaire d'Etat, qu'on se soucie de les choisir davantage sur la base de critères de compétence et de permettre aux meilleurs un accès plus rapide aux fonctions de responsabilité et de direction des services. Il importe aussi de mieux les former aux méthodes modernes de gestion et d'accroître leur mobilité.

L'ensemble des ministères compte 85 000 fonctionnaires dont 10 000 de niveau 1, 1 795 de niveau 13, du rang de conseiller ou du rang supérieur, qui s'occupent de la politique budgétaire de l'ensemble du gouvernement et de l'administration et 450 fonctionnaires généraux de rang 15. Il convient d'améliorer leur mode de recrutement, leur indépendance, leur mobilité et leur capacité de prendre des décisions dans le cadre des délégations qui leur sont données.

Cette autonomie, cette décentralisation fonctionnelle et géographique des responsabilités, implique le recours aux techniques d'informatique qui commencent à entraîner des changements profonds dans le système administratif.

M. Paque s'est intéressé au Registre national et à l'action des communes.

En ce qui concerne le Registre national, des progrès ont été effectués, malgré les difficultés rencontrées lors du changement du système d'ordinateur. L'ordinateur en service depuis dix ans a été remplacé par un autre de régime supérieur qui permet d'accroître la vitesse de traitement des données. Avant 1979, il était possible de réaliser deux transactions par seconde; de 1979 à 1983, quatre transactions par seconde. Aujourd'hui, en 1984, la nouvelle installation permet d'effectuer dix transactions par seconde. Cet exemple illustre bien que le progrès technique, que nous devons, dans chaque cas, adapter aux nécessités de notre gestion, a permis pratiquement de doubler, de 1983 à 1984, la vitesse de traitement d'un certain nombre de données.

M. Paque a insisté — ce point est davantage du ressort du ministre de l'Intérieur — sur l'autonomie des communes en matière de gestion de leur propre informatique.

La philosophie générale du gouvernement, dans ce domaine comme en d'autres, est de garantir l'autonomie des communes. Lorsque sont soumis au ministre de l'Intérieur des projets d'informatisation, nous répondons aux communes avec la volonté non de les contrôler, mais de leur donner un service de conseil rapide qui leur permette de prendre leur décision en connaissance de cause.

M. Paque et M. Vandezande se sont préoccupés aussi de la protection de la vie privée. M. Vandezande a même souligné que nous étions un pays merveilleux, dirigé par un gouvernement merveilleux qui, dix ans après le début de la mise en œuvre du Registre national, avait enfin fait voter la loi sur ledit Registre national, qui garantit, en ce domaine, la protection de la vie privée. (*Exclamations ironiques.*)

Vous avez dit, monsieur Vandezande, que vous aviez l'impression qu'on avait puisé dans les données du computer de l'Office de la circulation routière pour émettre certaines circulaires. Jusqu'à ce jour, les données du Registre national étaient protégées par la seule déontologie des fonctionnaires de la Fonction publique. Aujourd'hui, elles le sont par la loi. Cette protection à l'égard du Registre national central s'appliquera dorénavant aux centres sous-régionaux qui seront soumis à une procédure d'agrégation.

Ce progrès qualitatif était indispensable. Au moment où il s'avère nécessaire de progresser dans le domaine de l'informatique, il nous incombait au moins de corriger le passé concernant le Registre national.

En ce qui concerne l'ensemble de l'informatique, publique et privée, le ministre de la Justice a introduit un projet de loi sur la protection de la vie privée. Nous aurons l'occasion d'en discuter.

De heer Vandezande. — U spant de paarden achter de wagen. Dat is wat *ce gouvernement merveilleux* doit.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Maintenant le gouvernement a « remis les chevaux devant la charrette ». Nous pouvons envisager de multiplier les attelages, de nous engager dans la voie du progrès et, qui sait, de disposer pour l'avenir, d'un véhicule sans chevaux.

J'en viens, pour terminer, à l'application plus générale de l'informatique dans la fonction publique.

Il est évident que nous avons réalisé de nombreux progrès dans tous les ministères. Toutefois, la technique s'accélère. Nous devons franchir des pas supplémentaires et nous organiser pour le faire rationnellement. Il ne convient pas que dans dix ans, monsieur Vandezande, à cette tribune, vienne nous reprocher d'avoir opté pour l'improvisation, en plaçant des ordinateurs dans les ministères, sans en avoir arrêté préalablement les règles générales.

Pour éviter ces inconvénients, à notre demande, a été établi par un expert extérieur à l'administration, le professeur Bodart des facultés Notre-Dame de la Paix à Namur, un rapport d'orientation en ce qui concerne l'utilisation des nouvelles techniques informatiques dans l'administration au cours des cinq ou dix années à venir, comment s'y préparer, éviter certaines erreurs et quels sont les travaux à mettre en œuvre.

Ce rapport général d'orientation, demandé au mois de septembre, est en voie d'achèvement et j'espère pouvoir le transmettre aux membres de la commission dans les prochaines semaines et, vraisemblablement, avant la fin du mois de mai.

Sans dévoiler le contenu de ce rapport, ses premières indications révèlent qu'au stade actuel, l'informatisation des administrations n'a pas provoqué leur modernisation en profondeur, qui est néanmoins techniquement possible. En particulier, elle n'a touché qu'un nombre limité d'agents et d'activités et n'a pas eu d'influence sur les structures d'organisation.

Septante-cinq p.c., dit-on, des ordinateurs de l'administration gèrent de gros fichiers. C'est un progrès considérable mais on ne fait pas entièrement usage des possibilités prodigieuses, en matière de gestion, que réservent les nouvelles techniques d'informatique.

Il faut réaliser que nous sommes au début d'une seconde phase d'informatisation qui sera marquée par la mise en œuvre de nouvelles

technologies, telles que la bureautique, la télématique, la micro-informatique et les langages de programmation orientés vers les utilisateurs.

Ces nouvelles techniques vont permettre à des degrés divers d'étendre les processus d'informatisation à quasiment toutes les activités et à tous les agents de l'administration. Elles vont également permettre la création de véritables systèmes de communication intra-administrations et inter-administrations; la mise en œuvre de ces technologies et informations nouvelles constituera une opportunité de modernisation profonde, mais aussi de déconcentration de l'administration.

Une des craintes était que l'informatique ne soit un instrument de centralisation excessive, que les cerveaux centraux, devenant tellement plus performants et plus développés, n'absorbent l'ensemble de la matière administrative et ne centralisent plus largement encore la gestion administrative, ce que, traditionnellement, on déplore en Belgique.

Les progrès de la micro-informatique nous permettent au contraire — et nous devons le concevoir dans un plan d'ensemble — de déconcentrer et de décentraliser la gestion informatique dans notre pays.

Tout cela doit se faire en quelques années.

En cette matière, un plan pluriannuel est également nécessaire, en collaboration avec les agents des services publics. Là aussi, comme dans d'autres domaines, une large concertation devra s'établir afin que ces nouvelles techniques soient non seulement imposées, mais absorbées et désirées par l'ensemble du corps administratif, car il est de l'intérêt de l'Etat de disposer d'une excellente administration.

La mise en œuvre du Registre national, monsieur Paque, sera terminée au début de l'année 1985. Au 1er avril, 529 communes sur 589 étaient toujours affiliées.

Soixante communes doivent encore être insérées dans le Registre national. A ce moment, les 10 millions de Belges y seront répertoriés et les administrations pourront se servir de ce registre comme d'un outil regroupant l'ensemble des administrés.

Quand le Registre national, rendu obligatoire par la loi, sera complété par la technique, il assurera toutes les accélérations, les facilités et les progrès administratifs qu'on pouvait déjà concevoir il y a dix ans, mais qui n'étaient pas encore réalisés. C'est le vote de la loi intervenu l'an dernier qui a permis à la fois de rendre le registre complètement national et d'assurer la protection de la vie privée.

Ce n'est que la première étape. Une deuxième étape d'informatisation du processus administratif doit encore être mise en œuvre. Nous aurons l'occasion d'en reparler. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion relative aux crédits « Fonction publique », je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de behandeling van de kredieten « Openbaar Ambt » gesloten.

Nous reprendrons la discussion du budget des services du Premier ministre vraisemblablement dans trois semaines.

Wij hervatten wellicht over een drietal weken de bespreking van de begroting van de diensten van de Eerste minister.

Le Sénat se réunira ce mercredi 25 avril 1984, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw deze woensdag 25 april 1984, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 12 h 15 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 12 u. 15 m.*)